

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Norra Älvsborgs Länssjukhus
Klinik

Neurologi
Specialitet

2020-09-17 – 2020-09-18
Datum

Trollhättan
Ort

Snjolaug Arnardottir och Lisa Bergström
Inspektörer

Styrkor

- ST-utbildningen i neurologi är allsidig med tillräcklig bredd och föredömligt god balans mellan öppen- och slutenvård. Detta, tillsammans med genomtänkta kompletterande tjänstgöringar, ger utmärkta förutsättningar för god ST-utbildning i neurologi som väl uppfyller målbeskrivningens krav på kunskap och färdigheter.
- Utbildningsvänligt klimat med god tillgång till handledning och klinisk instruktion i vardagen.
- Oerhört engagerad, kunnig och entusiasmerande studierektor som bland annat håller i uppskattad grupphandledning för ST-läkare.
- ST-läkarna upplever att stödet från specialistläkare i den kliniska vardagen är mycket gott.
- ST-läkarna får successivt under utbildningen ta alltmer eget ansvar för patienter men med god handledning av specialist, vilket ger god progression och bidrar till deras utveckling till blivande trygga specialistläkare i neurologi.
- På enheten finns goda förutsättningar för att genomföra och en positiv inställning till kvalitetsarbete. ST-läkarna involveras aktivt och känner delaktighet i enhetens utveckling.
- Flertalet ST-läkare genomför specialisttentamen och tid avsätts för inläsning inför specialisttentan.

Svagheter

- Handledarskap för ST-läkare sköts i princip av endast en specialist, som dessutom är studierektor. Kvaliteten blir mycket god men belastningen på den enskilde liksom sårbarheten för kliniken blir stor.
- Dokumentation av bland annat handledningssamtal är delvis bristfällig då ST-läkarna inte prioriterat detta.
- Vetenskapliga arbeten genomförs men tillgången till vetenskapligt utbildade handledare är låg och ST-läkarnas utveckling i vetenskaplig kompetens bedöms inte fortlöpande. Inställningen till kvalitetsarbete är föredömligt positiv på kliniken men det vetenskapliga arbetet tillmätts inte tillräckligt stor vikt.
- ST-läkarna saknar ännu fast arbetsplats med tillgång till dator.
- Tid för självstudier planeras inte regelmässigt in i schemat.
- ST-läkarna ges små möjligheter att handleda och undervisa under handledning från specialist.
- Verktyg för kontinuerlig bedömning av ST-läkarnas kompetens finns men används i bristfällig omfattning.

Förbättringspotential

- Ansvaret för att handleda ST-läkare bör fördelas på fler personer. Intresserade nyblivna specialister kan med fördel nyttjas som ST-handledare.
- ST-läkarna måste i större utsträckning ta ansvar för att ST-handledningen och självstudier dokumenteras och verksamhetschefen och/eller studierektor bör tillse att denna dokumentation sker.
- Det vetenskapliga arbetet under ST behöver prioriteras och tillräcklig vetenskaplig kompetens bör finnas att tillgå, där resurser från exempelvis FoU-enhet och/eller universitetssjukhus med fördel utnyttjas. Synliggörande av vetenskapliga ST-arbeten bör uppmuntras, exempelvis i form av poster på Neurologiveckan. ST-läkarna bör få övning i att kritiskt granska vetenskapliga artiklar t ex genom "journal club".
- ST-läkarna behöver tillgång till egen arbetsplats.
- Tid för självstudier behöver schemaläggas och prioriteras i den kliniska vardagen.
- ST-läkarna bör få tillfälle att handleda och undervisa under handledning från specialist, t ex läkarkollegor och övrig personal. Med fördel kan ST-läkarna också undervisa sina ST-kollegor genom att rapportera resultat från självstudier och egen artikelgranskning.
- Befintliga bedömningsverktyg (såsom exempelvis CBD, mini-CEX och DOPS) bör användas regelbundet. Användningen skall dokumenteras och följas upp.

STRUKTUR

A Verksamheten

Den neurologiska enheten ingår i verksamhetsområde Neurologi, Stroke och Rehabiliteringsmedicin NÄL (Norra Älvsborgs Länssjukhus) i Trollhättan. På enheten arbetar tio specialistläkare och fem ST-läkare i neurologi. Upptagningsområdet är omkring 280 000 invånare. Vid enheten bedrivs såväl neurologisk öppenvård som slutenvård där slutenvården omfattar en strokeavdelning och en neurologavdelning. Verksamheten är allsidig och täcker hela det neurologiska sjukdomsspektrat. På enheten tjänstgör periodvis AT-läkare och sidotjänstgörande ST-läkare från andra specialiteter. Kompletterande tjänstgöring inom neurologi, neurokirurgi och klinisk neurofysiologi genomförs vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg. Under denna tjänstgöring ingår akutverksamhet inklusive omfattande jourtjänstgöring. På neurologikliniken NÄL kan ST-läkare fungera som konsult, med stöd av specialist i neurologi.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

På enheten arbetar tio specialister i neurologi. Enheten har också specialistläkare med kompetens inom psykiatri, rehabiliteringsmedicin och geriatrik. Studierektor är specialist i neurologi och psykiatri. Vid enheten finns en disputerad specialistläkare.Handledare har adekvat handledarutbildning. Största delen av ST-handledarskapet innehas av en person, som också är studierektor.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokalerna för avdelning och mottagning ligger väl samlade och har relevant utrustning. ST-läkarna har i dagsläget inte tillgång till fast arbetsplats med dator, men långt gångna planer finns på att skapa särskilda arbetsplatser för ST-läkarna. Det finns tillgång till personlig biblioteksservice och god tillgång till relevanta databaser och kunskapsstöd.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Aдекват utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Varje ST-läkare har ett individuellt utbildningsprogram som revideras årligen eller oftare vid behov. Formaliserad introduktion för ST-läkare finns. Tjänstgöring genomförs inom såväl sluten- som öppenvård och balansen mellan dessa upplevs tillfredsställande. Under ST-utbildningen ingår tjänstgöring vid Sahlgrenska Universitetssjukhusets neurologklinik under 10 månader samt sidotjänstgöring inom internmedicin, psykiatri, neurokirurgi, neurofysiologi, neurorehabilitering och eventuell auskultation inom t ex neuroradiologi. Under tjänstgöring på Sahlgrenska Universitetssjukhuset ingår en tämligen omfattande jourtjänstgöring.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourttjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Alla ST-läkare har en utsedd handledare. Däremot ligger största delen av handledningsansvaret på en enskild person, som också är studierektor med därtill följande stor arbetsbelastning. Handledning ges både i grupp och individuellt med regelbundenhet. ST-läkarnas dokumentation av given handledning är delvis bristfällig. ST-läkarna uppmanas initiera bedömning från klinikens specialister genom att använda strukturerade bedömningsinstrument (som t ex DOPS, Mini-CEX, CBD) men detta genomförs i begränsad utsträckning. ST-läkarnas samlade kompetensutveckling utvärderas regelbundet genom bl a specialistkollegium, som dokumenteras av studierektor. ST-läkare har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod och studierektor har fortlöpande kontakt med handledare på mottagande enhet vid sidotjänstgöring. Dokumentation av kompetensutveckling är delegerat till studierektor som genomför detta fortlöpande.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

ST-läkare och studierektor vittnar om ett utbildningsvänligt klimat med fortlöpande klinisk instruktion. Externa kurser som krävs för att uppfylla målbeskrivningen prioriteras. Internutbildning i form av behandlingskonferenser finns på kliniken. ST-läkare erbjuds delta i Sahlgrenska Universitetssjukhusets fortbildning via videokonferens ca varannan månad. Sjukhuset anordnar klinikövergripande utbildning för att täcka A- och B-mål i målbeskrivningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Ambitiösa och för verksamheten relevanta kvalitetsarbeten genomförs av ST-läkare på enheten. Vetenskapliga arbeten utförs delvis med stöd av extern kompetens då endast en disputerad läkare finns inom verksamhetsområdet. För eventuell forskarutbildning kan FoU-medel sökas. En utbildning i vetenskapsmetodik riktad till ST-läkare finns vid sjukhuset. Den kontinuerliga utvärderingen i vetenskaplig kompetens hos ST-läkarna kan förbättras men uppfyller föreskrifternas krav. Möten där vetenskaplig litteratur granskas saknas på enheten.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkare deltar i kurser i ledarskap och kommunikativ kompetens och inom enheten genomförs regelbundet grupprefleksion kring dessa frågor för ST-läkarna. Under avdelningstjänstgöring får ST-läkare emellanåt leda rondarbete och återkoppling sker även om återkopplingen inte alltid dokumenteras. ST-läkare deltar delvis i handledning och instruktion av underläkare samt i viss undervisning av kollegor under handledning.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.